Desenvolupament de vocacions en els alumnes d'ensenyament obligatori

RICARD HUGUET

Sembla evident que quan dissenyem polítiques de desenvolupament territorial basades en les competències dels clústers locals, especialment en el marc de l'economia del coneixement, aquestes polítiques han de tenir en compte les persones que desenvoluparan aquesta economia en la propera dècada. Els alumnes que el dia de demà prendran les decisions en les nostres empreses caldrà que gaudeixin d'unes actituds, uns aprenentatges, unes capacitats i uns valors propis de l'economia del coneixement que cal despertar i fomentar ara que tenen la capacitat d'interioritzar-les. Parlem de la capacitat d'innovar, parlem de la creativitat, parlem dels hàbits de treballar en equip, de resoldre problemàtiques complexes en xarxa, i parlem també de la necessitat de transmetre la passió que requereix liderar les empreses i els clústers del nostre territori.

Apostar pel treball de la sensibilització i el desenvolupament de vocacions professionals vinculades als clústers locals presenta el gran repte d'intuir quines seran les necessitats futures del capital intel·lectual. Seria molt agosarat pretendre encertar quins coneixements seran els requerits i, per tant, dissenyar ara els aprenentatges del futur sense que aquests aprenentatges es quedin obsolets. Si bé és molt difícil determinar quins seran els aprenentatges necessaris per gestionar el futur, sí que intuïm que la nostra economia requerirà persones amb talent, amb capacitat de comunicació, amb actituds positives, amb empenta i il·lusió i, per descomptat, amb vocacions dins dels àmbits de la ciència i la tecnologia.

El programa s'ha dissenyat com un conjunt d'activitats extracurriculars que s'integren dins de l'horari escolar d'un conjunt de centres del districte de la innovació a Barcelona, el 22@. Els alumnes de deu a catorze anys de les escoles públiques del districte participen en projectes, tallers i treballs de recerca relacionats amb els clústers de la zona. Per exemple, els alumnes que treballen el clúster de l'energia aprenen el concepte i els avantatges de les energies renovables mitjançant tallers pràctics on han de construir molins de vent reals o salts d'aigua i fer curses de cotxes solars. També se'ls demana que facin una auditoria energètica del seu centre educatiu i en presentin els resultats davant d'un quadre de professionals que formen part de les empreses del clúster. A més, serà responsabilitat de l'equip que els treballs es documentin i es publiquin a Internet per intentar captar l'atenció del màxim nombre de persones, fet pel qual també se'ls reconeixerà.

Els mateixos alumnes utilitzen les càmeres de vídeo i les eines d'edició per tal de documentar, també de manera visual, els seus progressos i capacitacions. Aquesta tasca de documentació visual va estretament lligada al clúster media, que també forma part del districte.

La metodologia utilitzada intenta captar l'atenció i la motivació dels alumnes mitjançant el plantejament de reptes pràctics que requereixen el seu enginy i, també, les seves habilitats manuals. Tots i cadascun dels reptes requereixen la col·laboració i el treball en equip, com també la comunicació, a la vegada que fomenten la creativitat i la innovació amb exemples pràctics de cada clúster. El lligam amb el clúster ve per mitjà d'experiències d'observació en les quals l'alumne és cridat a fer, en el pur sentit constructiu i productiu, una simulació d'un producte característic del clúster. I cadascun dels reptes també té un reconeixement per a l'alumne. Amb el reconeixement, la metodologia pretén posar en valor la cultura de l'esforç, de la dedicació i de l'empenta dels alumnes per tal de resoldre el repte. El programa segueix en tot moment les recomanacions metodològiques de l'Informe Rocard sobre educació i ciència de la Comissió Europea.

La credibilitat i la solvència del projecte estan garantides per la participació dels clústers i la universitat, que valida el procés per mitjà d'un estudi d'impacte i, també, perquè participa directament en l'avaluació dels alumnes. No obstant això, per tal d'assegurar que l'alumne interioritza els conceptes i els adopta com a competències pròpies, cal sensibilitzar el seu entorn més immediat. Mares, pares i mestres participen en tallers específics per assimilar paper de reforç i suport al talent i la creació de vocacions que els pertoca. La incorporació dels mestres és fonamental per donar sentit i continuïtat al programa; a més, els mestres adopten també actituds més favorables davant les inquietuds vocacionals i creatives dels seus alumnes. També, els pares, en fer-se partícips del projecte i aprendre la importància de donar suport als seus fills en la recerca d'aquestes actituds, adopten un paper de catalitzadors de la innovació i la creativitat des d'una perspectiva més social.

El vessant de la internacionalització i la globalització es reflecteix en el programa mitjançant la incorporació de l'anglès com una més de les llengües vehiculars del projecte, però sobretot per la participació dels alumnes en esdeveniments internacionals en els quals comparteixen els seus reptes i les seves solucions.

És la primera vegada que, en un programa de foment del talent, hi intervenen universitats, escoles de primària i secundària, mares i pares, mestres i els agents dels clústers locals.

El cas de Barcelona, que ha fet una aposta ferma per la promoció del talent a llarg termini, ha permès engegar un programa pioner a Europa que posa la primera pedra per tenir en compte els alumnes de l'escola en el disseny de polítiques de desenvolupament territorial.